

A est, An ieiunandum; & post cœnam tantummodo offerendum, An etiam ieiunandum & post oblationem sicut facere solemus cœnandum. Ad hæc itaq; ita respondeo, ut quid horum sit faciendum si diuinæ scripturæ præscribit autoritas, non sit dubitandum quin ita facere debeamus ut legimus, ut iam non quomodo faciendum, sed quomodo sacramentum intelligendum sit disputemus. Similiter etiam si quid horum tota die per orbem frequentat ecclesia, Nam hoc quin ita faciendū sit disputare insolētissimæ insanix est. Sed neq; hoc neq; illud est in eo quod tu quæris. Restat igitur ut de illo tertio genere sit quod per loca regionesq; uariatur. Faciat ergo quisq; quod in ea ecclesia in quâ uenit inuenerit. Nō enim quicquā eorū contra fidem sit, aut contra mores, hinc uel inde meliores. His enim causis, id est, aut propter fidē, aut propter mores, uel emēdari oportet quod perperam fiebat, uel institui quod non fiebat. Ipsa quippe mutatio cōsuetudinis etiam quæ adiuuat utilitate, nouitate perturbat. Quapropter quæ utilis nō est, perturbatione infructuosa cōsequenter noxia est. Nec ideo putari debet institutū esse multis locis ut illo die post refectionem offeratur, quia scriptum est identidem, Et calicem accipiens post cœnam dicens, & cætera. Ipsam enim potuit appellare cœnam, quia iam corpus acceperant, ut deinde calicem acciperent. Apostolus nanque alibi dicit: Conuenientibus ergo uobis in unum, non est dominicam cœnam manducare, hanc ipsam acceptionem eucharistiæ dominicam cœnam uocans. 1. Cor. 10
Ca. 6

Illud magis mouere potuit homines, utrum iam refectioni die illa uel offerrent uel sumerent eucharistiam, quod in Euangelio dicitur: Cum autem illi manducarent, accepit Iesus panem & benedixit, cum etiam superius dixisset, Cum sero factum esset, recumbebat cum duodecim, & manducantibus eis dixit, quoniam unus ex uobis me tradet. Post enim tradidit sacramentum; Et liquido apparet, quando primum acceperunt discipuli corpus & sanguinem domini, non eos accepisse ieiunos. Nunquid tamen propterea calumniandum est uniuersæ ecclesiæ quod à ieiunis semper accipitur? Ex hoc enim placuit spiritui sancto, ut in honorem tanti sacramenti in os Christiani prius dominicum corpus intraret quàm exteri Matth. 26
De conse. dis.
2. liquido.
4. senten. dis.
8. ca. hic aut.

B ubi. Nam ideo per uniuersum orbem mos iste seruetur. Neq; enim quia post cibos dedit dominus, propterea pransi aut cœnati fratres ad illud sacramentum accipiendum conuenire debent, aut sicut faciebant quos apostolus arguit & emēdat, mensis suis ista miscere. Nanq; saluator quo uehementius commendaret mysterij illius altitudinē, ultimum hoc uoluit infigere cordibus & memoriæ discipulorum, à quibus ad passionem digressurus erat. Et ideo non præcepit quo deinceps ordine sumeretur, ut apostolis per quos ecclesias dispositurus erat seruetur hunc locum. Nam si hoc ille monuisset ut post cibos alios semper acciperetur, credo quod eum morem nemo uariasset. Cum uero ait apostolus de hoc sacramento loquēs: Propter quod fratres cum cōuenitis ad manducandum, inuicem expectate, Si quis esurit domi manducet, ut non ad iudicium conueniatis, statim subtexit, Cætera autem cum uenero ordinabo. Vnde intelligi datur, quia multum erat, ut in epistola totum illum agendi ordinem insinuaret quem uniuersa per orbem seruat ecclesia, ab ipso ordinatum esse quod nulla morum diuersitate uariatur. 1. Cor. 11
Ca. 7

Sed nonnullos probabilis quædam ratio delectauit, ut uno certo die per annum quo ipsam cœnam dominus dedit, tanquam ad insigniorem commemorationem post cibos offerri & accipi liceat corpus & sanguis domini. Honestius autem arbitror ea hora fieri, ut qui etiam ieiunauerit, post refectionem quæ hora nona fit, ad oblationem possit occurrere. Quapropter neminem cogimus dominica illa cœna prandere, sed nulli etiam contradicere audemus, hoc tamen non arbitror institutum, nisi quia plures & propè omnes in plerisque locis eo die cœnare consueuerunt. Et quia nonnulli etiam ieiunium custodiunt, mane offertur Christo propter prandentes, quia ieiunia simul & lauacra tolerare non possunt, ad uesperam uero propter ieiunantes. Si autem quæris, cur etiam lauandi mos ortus sit, Nihil mihi de hac re cogitanti probabilius occurrit, nisi quia baptizandorum corpora per observationem quadagesimæ sordidata, cum offensione sensus ad fontem tractarentur, nisi aliqua die lauaretur.

In os Christiani
compositus